

Szczecin, dnia czerwca 2009 r.

**NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI
DELEGATURA W SZCZECINIE**

71-420 SZCZECIN ul. Jacka Odrowąża 1
tel. 091 423-06-06 faks 091 422-45-81

LSZ-410-90-06/09
P/09/170

**Pani
Ewa Stanecka
Zachodniopomorski Wojewódzki
Konserwator Zabytków w Szczecinie**

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

Na podstawie art. 2 ust. 1 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli¹, zwanej dalej ustawą o NIK, Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Szczecinie skontrolowała Wojewódzki Urząd Ochrony Zabytków w Szczecinie (Urząd) w zakresie prowadzenia ewidencji zabytków oraz wojewódzkiego rejestru², sprawowania ochrony i nadzoru nad 8 zabytkami nieruchomymi będących własnością samorządów lub Skarbu Państwa³ przez Zachodniopomorskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków (Konserwatora) w latach 2004-2008.

W związku z kontrolą, której wyniki przedstawione zostały w protokole kontroli podpisanym w dniu 6 maja 2009 r. i na naradzie pokontrolnej w dniu 14 maja 2009 r., Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 60 ust. 1 ustawy o NIK, przekazuje Pani Konserwator niniejsze wystąpienie pokontrolne.

Najwyższa Izba Kontroli negatywnie ocenia działania Urzędu w skontrolowanym zakresie ze względu na stwierdzone nieprawidłowości w prowadzeniu wojewódzkiego rejestru i kart ewidencyjnych zabytków oraz w sprawowaniu nadzoru nad badanymi zabytkami nieruchomymi.

1. Przepisy art. 8, art. 91 ust. 4 pkt 3 oraz art. 9 ust. 6 ustawy o ochronie zabytków⁴ nakładały obowiązek prowadzenia rejestru zabytków nieruchomych województwa zachodniopomorskiego, zwanego dalej „rejestrem” oraz publikowania w Dzienniku Urzędowym Województwa Zachodniopomorskiego faktu wpisu zabytku do rejestru. Ustalenia kontroli wskazują, że Urząd prowadził rejestr nierzetelnie:

¹ Dz. U. z 2007 r. Nr 231, poz. 1701 ze zm.

² Rejestr zabytków nieruchomych województwa zachodniopomorskiego

³ Dwór w Kiełpinie, Pałac w Łoźnicy, Ratusz w Nowym Warpnie, Spichlerz w Jankowie, Dwór w Waninie, Klasztor w Pełczycach, Dwór w Sitnie, Pałac w Strzepowie

⁴ ustawa z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (Dz.U. Nr 162, poz. 1568 ze zm.)

- a) na 8 badanych zabytków, wpisany do rejestru województwa zachodniopomorskiego był tylko Dwór w Sitnie na podstawie decyzji z sierpnia 2006 r. Pozostałe 7 zabytków nie zostało wpisanych do tego rejestru mimo, że w latach 1956-1991 były wpisane do rejestrów zabytków nieruchomych województw: gorzowskiego, koszalińskiego oraz szczecińskiego. Pomimo upływu 10 lat od wprowadzenia reformy administracyjnej kraju Urząd nie przeniósł danych z rejestrów zlikwidowanych województw,
- b) w Dzienniku nie ujawniono faktu wpisania do rejestru Dworu w Sitnie. Urząd dopiero w lutym 2009 r. złożył wniosek o opublikowanie zabytków nieruchomych wpisanych do rejestru i skreślonych z niego w latach 2006-2007,
- c) dane zapisane w rejestrze dotyczące Dworu w Sitnie były nieaktualne. Jako właściciel wpisana była Agencja Nieruchomości Rolnych Oddział Terenowy w Szczecinie (ANR) mimo, że zabytek został sprzedany w październiku 2007 r. osobie fizycznej,
- d) w rejestrze dokonano 361 wpisów zabytków nieruchomych. Ostatni wpis dokonany był na podstawie decyzji z dnia 11 sierpnia 2008 r. Mimo wydania następnych 31 decyzji, to do dnia 6.05.2009 r. do rejestru nie wpisano żadnego zabytku.

2. Karty ewidencyjne 8 zabytków nieruchomych objętych kontrolą zawierały dane określone w § 8 ust. 1 i 3 rozporządzenia Ministra Kultury z 14 maja 2004 r.⁵. W kartach ewidencyjnych 5 zabytków znajdowały się nieaktualne dane dotyczące właściciela i użytkownika zabytku, które uaktualniono w trakcie kontroli NIK.

3. Przepisy art. 38 ust. 1 oraz 91 ust. 4 pkt 6 ustawy o ochronie zabytków nakładały obowiązek przeprowadzania kontroli zabytków. Formą udokumentowania kontroli jest protokół, który wg Regulaminu Urzędu sporządza się z kontroli planowej. Na 8 obiektów, w latach 2004-2008, Urząd przeprowadził kontrole planowe 3 zabytków, kontrole doraźne 3 (Ratusz w Nowym Warpnie, Klasztor w Pełczycach i Pałac w Strzepowie) oraz nie przeprowadził żadnej kontroli 2 zabytków, tj. Dworu w Sitnie i Dworu w Warninie. W ocenie NIK nie prowadzenie kontroli planowych zabytków wpływało na brak lub opóźnienie w reagowaniu Urzędu na istniejące zagrożenia.

Po kontrolach Spichlerza w Jankowie i Pałacu w Łożnicy, Urząd nie został poinformowany o sposobie wykonania zaleceń pokontrolnych i z opóźnieniem podejmował niezbędne działania. I tak po kontrolach:

⁵ rozporządzenie Ministra Kultury z dnia 14 maja 2004 r. w sprawie prowadzenia rejestru zabytków, krajowej, wojewódzkiej i gminnej ewidencji zabytków oraz krajowego wykazu zabytków skradzionych lub wywiezionych za granicę niezgodnie z prawem (Dz. U. Nr 124, poz. 1305)

- Spichlerza w Jankowie w dniu 26.10.2004 r. i 18.04.2005 r., właściciel nie przedłożył informacji o realizacji zaleceń pokontrolnych, Urząd przeprowadził ponowne kontrole zabytku po upływie odpowiednio 6 i 3 miesięcy,
- Pałacu w Łoźnicy w dniu 13.09.2006 r. , mimo nie przedłożenia przez właściciela harmonogramu realizacji zaleceń dotyczących zabezpieczenia, Urząd nie podejmował udokumentowanych działań w celu wyegzekwowania tego obowiązku, a kontrolę przeprowadził dopiero po 14 miesiącach i w trakcie której stwierdził, że nie wykonano zabezpieczenia budynku.

4. Na podstawie art. 49 ust. 3 ustawy o ochronie zabytków w przypadku wykonania zastępczego prac konserwatorskich lub robót budowlanych przy zabytku, istnieje możliwość wydania decyzji określającej wysokość wierzytelności Skarbu Państwa z tego tytułu, ich zakres oraz termin wymagalności.

W przypadku Pałacu w Łoźnicy pomimo stwierdzenia w marcu 2004 r., że Zarząd Gminy Przybiernów nie zrealizował decyzji Konserwatora z marca 2003 r. nakazującej remont zabytku, Konserwator nie skorzystał z możliwości wykonania zastępczego robót budowlanych, a prace zabezpieczające polegające na zamurowaniu okien i drzwi na parterze wykonano dopiero w 2008 r. Brak wykonania zastępczego wpłynął negatywnie na stan Pałacu.

Według wyjaśnień Pani Konserwator spowodowane to było głównie niewystarczającymi środkami finansowymi, gdyż na wykonania zastępcze Urząd dysponował kwotami od 25 do 60 tys. zł rocznie, za które wykonano remonty zastępcze innych zabytków.

5. W przypadku Dworu w Kiełpinie i Pałacu w Strzepowie, Urząd posiadając informacje wskazujące na zagrożenie zniszczeniem lub uszkodzeniem zabytku nieruchomego nie wydał, przewidzianych art. 49 ust. 1 ustawy o ochronie zabytków, decyzji nakazujących przeprowadzenie w określonym terminie prac konserwatorskich lub robót budowlanych:

- w przypadku Dworu w Kiełpinie decyzji takiej nie wydano, ani nie podjęto innych działań mimo, że fundacja będąca właścicielem zabytku do czerwca 2008 r. doprowadziła do pogorszenia jego stanu, a nowy właściciel dopiero w grudniu 2008 r. wystąpił do Urzędu o określenie zaleceń konserwatorskich w sprawie remontu zabytku,
- w przypadku Pałacu w Strzepowie decyzji takiej nie wydano mimo, że zabytek ten został doprowadzony do ruiny jeszcze przed przejęciem go w maju 2005 r. przez ANR, która do czasu rozpoczęcia kontroli NIK nie wystąpiła o wydanie zaleceń konserwatorskich.

6. W odniesieniu do 4 zabytków Urząd posiadał informacje wskazujące na popełnienie wykroczenia określonego w art. 110 i art. 119 ustawy o ochronie zabytków, ale w żadnym przypadku

nie złożył do właściwego sądu rejonowego wniosku o ukaranie osób odpowiedzialnych za ich popełnienie. I tak:

- a) Urząd posiadając w 2004 r. informację o doprowadzeniu do ruiny Pałacu w Strzepowie przez ówczesnego właściciela, błędnie złożył zawiadomienie o popełnieniu przestępstwa, co skutkowało umorzeniem postępowania. Mimo posiadania informacji w postanowieniu o umorzeniu i opinii prawnej z czerwca 2004 r., że powyższe stanowi wykroczenie, nie złożył wniosku o ukaranie,
- b) w kwietniu 2005 r. i w listopadzie 2007 r. Urząd przeprowadzając kontrolę Spichlerza w Jankowie i Pałacu w Łożnicy stwierdził niewykonanie zaleceń pokontrolnych z roku poprzedniego dotyczących zabezpieczenia obiektu i nie złożył wniosku o ukaranie,
- c) pomimo otrzymania w kwietniu 2007 roku i w sierpniu 2008 r. informacji, że Dwór w Kiełpinie znajduje się w stanie zagrażającym bezpieczeństwu ludzi i mienia, Urząd również nie złożył wniosku o ukaranie.

Karalność ww. wykroczeń, stosownie do postanowień art. 45. § 1 ustawy Kodeks wykroczeń⁶ ustaje, gdy od czasu ujawnienia ich popełnienia upłynął rok.

7. NIK nie wnosi uwag do udzielonej i rozliczonej dotacji właścicielowi na zabezpieczenie Spichlerza w Jankowie. Ponadto nie ma uwag do wydanych w 2008 r. zaleceń konserwatorskich na wnioszek właścicieli Ratusza w Nowym Warpnie i Dworu w Kiełpinie.

8. Głównym powodem powstania większości opisanych wyżej nieprawidłowości – jak podała Pani Konserwator w wyjaśnieniu - była niedostateczna obsada kadrowa Urzędu, o czym informowany był pisemnie Wojewoda Zachodniopomorski w 2006, 2007 i w 2008 r. Pisma te nie odniosły skutku, gdyż nie została zwiększona liczba etatów w Urzędzie w tym okresie. Liczba etatów dla pracowników merytorycznych wynosiła 23, podczas gdy np. w województwie kujawsko-pomorskim o zbliżonej liczbie zabytków liczba etatów wynosiła 41.

Przedstawiając powyższe oceny i uwagi Najwyższa Izba Kontroli wnioskuje o:

- 1) *Ustalenie harmonogramu przenoszenia danych z rejestrów zabytków zlikwidowanych województw do rejestru zabytków nieruchomych województwa zachodniopomorskiego.*
- 2) *Wpisywanie do rejestru zabytków nieruchomych województwa zachodniopomorskiego po wydaniu decyzji, w tym 31 niewpisanych do 6.05.2009 r.*
- 3) *Uaktualnienie danych dotyczących właścicieli i użytkowników zabytków w karatach ewidencyjnych i w rejestrze zabytków nieruchomych województwa zachodniopomorskiego.*
- 4) *Niezwłoczne składanie wniosków o opublikowanie w Dzienniku Urzędowym Województwa Zachodniopomorskiego informacji po wpisaniu zabytku do rejestru..*

⁶ ustawa z dnia 20 maja 1971 r. Kodeks wykroczeń (Dz. U. z 2007 r. Nr 109, poz. 756 ze zm.)

- 5) *Przeprowadzenie kontroli planowych Dworu w Sitnie, Dworu w Warninie, Ratuszu w Nowym Warpnie, Klasztoru w Pełczycach i Pałacu w Strzepowie oraz wdrożenie stosownego postępowania pokontrolnego.*
- 6) *Konsekwentne egzekwowanie utrzymania zabytków w należytym stanie oraz realizacji nałożonych obowiązków od właścicieli zabytków nieruchomych.*
- 7) *Składanie wniosków o ukaranie niezwłocznie po uzyskaniu informacji wskazujących na popełnienie wykroczenia.*

Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Szczecinie, na podstawie art. 62 ust. 1 ustawy o NIK, oczekuje przedstawienia przez Panią Konserwator, w terminie miesiąca od dnia otrzymania niniejszego wystąpienia pokontrolnego, informacji o sposobie wykorzystania uwag i wykonania wniosków, bądź o podjętych działaniach na rzecz ich realizacji lub przyczynach niepodjęcia takich działań.

Zgodnie z treścią art. 61 ust.1 ustawy o NIK, w terminie 7 dni od dnia otrzymania niniejszego wystąpienia pokontrolnego, przysługuje Pani Konserwator prawo zgłoszenia na piśmie do Dyrektora Delegatury NIK w Szczecinie umotywowanych zastrzeżeń w sprawie ocen, uwag i wniosków zawartych w tym wystąpieniu.

W razie zgłoszenia zastrzeżeń, zgodnie z art. 62 ust. 2 ustawy o NIK, termin nadesłania informacji, o którym mowa wyżej, liczy się od dnia otrzymania ostatecznej uchwały właściwej Komisji NIK.